

Hij bleef zichzelf eenheid der kerk, assie, zoolang haar toen was onder gemeenschappelijkheid. Maar toen gelaten, werd ontbreken van een dubbelzinnig binding een daad brandfakkels.

29 de verklaring erf, zijde, omdat zijn trok en geen dedigde het toen niet-confessioneel heiden leven van londen, in het inmiddels, in vel, confessioneel et de oorspronkelijke kerk gediend 1943 daarentegen te te versmallen. Hij bleef zichzelf erk stellen op de mand mocht van jische verklaring. r van die verklar- maken, 1905, in cter, en met zulk

van '29 uit tegen hem onder de ie: het karakter

anderlijkheid, en veranderlijkheid. Maar de oogen f de eenheid der it, want ze maak- stelde wederge- st was een theo- stelde wederge-

neen, we kregen der kerkelijke itelijke ophelling

min, we kregen mulieren is ver-

langer laten af- nkele menschen. doet, en rond- e leeruitspraken

an synodewege

hien weer gaan onze kerken te

B. Holwerda.

in weder bijeen- chied. Ze heeft binding betreft, pieel niets ver- ide vijf vragen at ze één dag omen, (die ten sette te kunnen d aan de oude; prek soms over sarmee eens te (weg te openen cussie over een lerd. Maar men llen laten vast- i, interpretaties" i, maar U blijft natuurlijk vrije

hebben wilde. e duidelijkheid. oed onthouden. edesleuzen ge- wedergeboren ieder binden.

atie" of nadere uitspraken, die ernemen in dit Die nieuwere te publiceren ar te voorzien. verblinde, zij llijft binden. Er ons openblijft, mogelijkheden, at geschreven.

heeft de ook keraadsverklari- zien. Ook die Hoofdzak is, oo als Utrecht o niet naar te

gsmanseer en aelen uit, ook lsche leer van togh e.a. mag e valsche leer

blijft toch de kerkelijke HANDELINGEN beheerschen. Men moet doen naar wat men theoretisch verwerpt. Leer en leven zijn dus officieel gescheiden. Er is in dezen leervrijheid ingevoerd; en de hiërarchie bleef dan ook gehandhaafd; de menselijke wil blijft bevelen: conformeer u de facto (ook al strijdt het met art. 31 K.O.), en wat u dan voorts zegt over den goddelijken wil, dat is tot daaraan toe.

Inderdaad: een manipulatie zonder krijgsmanseer en vlag. De zooveelste.

Verblijvend — in de gegeven situatie — is intusschen, dat terzelfder tijd in Utrecht de kerk zich heeft vrijgemaakt. De Veenhof en de Goede zijn j. Zondag voorgegaan in den dienst des Woords voor de vrijgemaakte kerk. Het bloed kroop, waar het niet gaan kon. Gebeken is, dat het Kerkverbandsrecept „bukken, bukken" (ook al is het tegen Schrift en K.O.) voorgeschreven bleef. Ook de Veenhof ontving zijn eerediploma: een weging. Het „ite, dimittimini" (gaat heen, wij sturen u weg) dat in 1618/19 door Bogerman, den praeses van de synode van Dordrecht, tot de Remonstranten gezegd werd, wordt thans door Berkouwer uitgeroepen tegen de bsten van de Gereformeerde Kerken. Hij kan niet anders: hij is eenmaal gevangen in het net, en kon er niet meer uit.

De Veenhof zag in, dat nieuwe parafrasen niet meer helpen, want de oude binding bleef bestaan. Toen kwam het hooge woord eruit: geen conformering meer, ook niet „de facto", doch gehoorzaamheid aan den schriftuurlijken, klaren, onverknoeden regel van artikel 31 K.O. De eerlijkheid won het; de lankmoedigheid van Gods knechten vindt haar grens in het gebod der actuele gehoorzaamheid.

We verblijden ons daarover; de feiten van verleden week zijn meteen een snelle ruk aan het camouflagenet, dat de „synode" uitbreidde over zich en haar vroegere besluiten.

We publiceren den tekst van Ds Veenhofs verklaring, afgelegd in den kerkeraad onder de rubriek Kerknieuws. Dr Hommes riep uit, eenige weken geleden: de Veenhof scheurt niet. Inderdaad niet. Hij evenmin als wij. Hij was alleen maar gehoorzaam toen hij verklaarde, zich te houden aan art. 31 K.O.

Wij voor ons hebben dr Hommes laten schrijven. We wachten af, of hij thans nog verdere pogingen waagt, den een tegen den ander uit te spelen zonder argumenten te toetsen.

Laat niemand intusschen de fabeltjes gelooven, die sommige predikanten verspreiden over de relatie Veenhof-Schilder. Opzettelijk is mijnerzijds alle persoonlijk contact vermeden, opdat de Utrechtse crisis zou worden doorstaan in volkomen eenzaamheid tegenover God. Er zijn gelukkig vriendschappen, die daar tegen kunnen. De andere zijn geen knip voor den neus waard.

Gods werk gaat verder. Het verbaast ons, het verrast ons, het legt te meer beslag op onze consciëntie, het doet ons een kerkelijk leven bouwen, dat staat of valt met het „binden". Maar dan met het binden aan wat Gods Woord duidelijk zegt. Alle andere binding is in de kerk vervloekt.

Dr J. R. Ridderbos moge veranderd zijn, wij niet. Wij deelen nog steeds zijn meening van enkele jaren geleden: de kerk mag ook niet binden aan zulke uitspraken, als waarvan NIET te BEWIJZEN is, dat ze aan Gods Woord ontleend zijn. K. S.

Een stem uit Haren.

Men zendt ons toe volgend stukje, uitgegaan van den Raad der „synodale" kerk te Haren, gedateerd 16 Juli:

Hierdoor deelt de Kerkeraad van de Geref. Kerk te Haren, U mede, dat hij het volgende voorstel wegens tijdgebrek, rechtstreeks bij de Generale Synode ahangig heeft gemaakt.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van Haren (Gr.) geeft de Generale Synode in ernstige overweging, gezien de vreeselijke kerkscheuring met haar vele misverstanden en haar ontzettende gevolgen, zoo spoedig mogelijk het gesprek weer op te nemen met de uitgetreden. Als basis voor dit gesprek moeten dan alleen dienen Gods Woord en de Drie Formulieren van Eenigheid, zonder dat van te voren over de leeruitspraken van 1905 en 1942/43 een goed of afkeurend oordeel wordt uitgesproken. Met des te meer vrijmoedigheid doet de kerkeraad dit voorstel als hij let op hetgeen in het slot van Hoofdstuk 3 van het Praedivies gezegd wordt over de zaak van de vereeniging met de Christelijk Gereformeerden.

Tot zoover de stem uit Haren. Op de terminologie („uitgetreden") letten we maar niet. Vraag: heeft de synode ook volgens eigen meening niet die basis gebruikt? En: wat wil men met het kerkrecht? En met de beschuldigingen van scheurmaking etc.? K. S.

Wie helpt?

Mede namens prof. dr S. Greijdanus moge ik hier mededeelen, dat ten bate van de opleiding tot den dienst des Woords van de (van zondige besluiten der jongste synode vrijgemaakte) Gereformeerde Kerken de aankoop van eenige bibliotheken dringend noodig is. Daarvoor zal een vrij groot bedrag vereischt zijn. Wij moeten, nu ten gevolge van geheel onwettige, van Schrift en K.O. afwijkende en dus niet voor vast en bondig te houden quasi tuchtmaatregelen de hoogleraren Greijdanus en Schilder zijn losgemaakt van hun vroegere collega's en met hen wijlen Dr R. J. Dam, de Kamper opleiding volgens bestendigde opdracht voortzetten.

En in afwachting van de komende vervulling der vacatures ontstaan door het uitvallen der voormalige collega's en door het overlijden van onzen betreunden Dr R. J. Dam, de hand aan den ploeg slaan. Wie helpt ons aan bijdragen voor den aankoop van bedoelde bibliotheken? Gironummer van ondergeteekende is 127274; adres voor postwissels: Vloedijk 14, Kampen. Verantwoording in „De Reformatie". K. Schilder.

P.S. Andere bladen worden verzocht deze regelen over te nemen. K. S.

Het jongste grapje.

Dr H. N. Ridderbos van voormalig-Kampen schreef onlangs, dat men daar zijn hoogleraar in de dogmatiek was kwijt geraakt tengevolge van de kerkscheuring. Ds Duursema, curator nog wel, en synodemoderamenlid, verslag doende in de „particuliere synode" van Drente (de nog steeds door een aanblijvende generale „synode" in haar vrije beweging belemmerde vergadering) rapporteerde ook officieel. Dat officieele verslag vertelt ook al, dat tengevolge van de kerkscheuring de professoren Schilder, Greijdanus en de lector dr R. J. Dam „ons", d.w.z. het voormalige Kampen, hadden verlaten.

Ik dacht anders, dat prof. Schilder was afgezet. Niet door hem zelf, maar door de „synode". En dat overigens nog maanden lang na dien deze hoogleraar van de Gereformeerde Kerken, die zich van zondige besluiten had vrijgemaakt, was erkend door den „Raad" van dr Impeta, officieel was erkend als „lid" van „de" Gereformeerde Kerk van Kampen.

Als in 1940 hier en daar een engelsche bom op een pand in Nederland viel, schreven de duitsche kranten in Nederland, dat die schoone nederlandse monumenten waren verwoest door de engelsche vliegers, die luchtpiraten, die „geen genade kenden". Maar toen er een plaatje van het door de duitschers verwoeste Rotterdam werd opgenomen, stond daaronder, dat die lieve stad schade had opgelopen door... door de duitsche Luftwaffe! Welneen... u raadt het toch niet. Door „het oorlogsgeweld".

Men geneert zich niet voor zijn daden. Maar men camoufleert ze toch maar.

Niet door een afzetting in den naam van den Vader, den Zoon, en den Heiligen Geest, maar door „het kerkgeweld" zal het dus geheurd zijn, denk ik. Die professor Schilder is heelemaal niet afgezet door de Generale Synode, geleid door den Heiligen Geest. De man heeft het zich maar verbeeld dat de grimmige hand van ds Duursema prijkte op den afzettingsbrief. Den curator, die, met heel zijn moderamen, niets anders was dan knecht van de „synode", ik bedoel: slachtoffer van „het kerkgeweld", nog vóórdat er ook maar een zweempje van scheuring te ontdekken viel. Zoozeer knecht, dat ook Heeren Curatoren het niet over zich konden verkrijgen hun „beschermeling" gelegenheid te geven tot verweer. Hoewel ze ertoe geprest zijn, zich op dit punt klaar te bezinnen. Geprest door prof. Schilder zelf.

De Groene Amsterdamer had vroeger de gewoonte de abonné's uit te noodigen een versregeltje te fabriceren, waarin een bepaald woord werd ontleed naar zijn betekenis, en dan in diër voege, dat de eerste letters van de achtereenvolgende woorden van het versje moesten vormen het woord, dat opgegeven was. Eens was het woord „diplomaat" aan de beurt. Een inzender zond volgend versje in:

Diplomatentaal is Pythisch,
Listige orakeltaal,
Menigmalen Abderitisch,
Arrogante termenpraal.

„Het" oorlogsgeweld. Hét. Geen personen, maar een „iets".

„Het" kerkgeweld. Geen personen-ambtsdragers, maar een „iets".

En zoo vervalt men in „het grapje".

Want de christelijke ernst ontkomt géén seconde aan de FEITEN. Twee geweldige grootheden staan dien christelijken ernst altijd voor de oogen. Er staat Geschreven. En: Er is Geschied.

K. S.

Prof. Grosheide als schriftuitlegger.

Eén van de vele pogingen, om zich te redden uit de klem der Schriftuurlijke bewijzen, die van „bezwaarde" zijde gegeven zijn, is, zooals U weet, de bewering als zouden mannen als bijvoorbeeld Prof. Dr Greijdanus, hun vroegere uittalingen, en publicaties verloochenen. Vooral Prof. Dr H. N. Ridderbos heeft het in zijn jongste brochures over dien boeg gegooid: Prof. Greijdanus zou „op vele essentiële punten de Verbonds- en Doopsaleer van zijn eigen commentaren verloochenen". („Verbondscollectivisme", pag. 41).

Het is aan Prof. Greijdanus wel toevertrouwd gebleken, deze bewering te ontzenuwen. Het gaat er ons nu niet om, dat aan te toonen.

Maar — wil men van synodale zijde op die wijze gebruik maken van iemands vroegere geschriften, dan is het ons toch zeker niet minder geoorloofd.

Prof. Grosheide heeft misschien wel het meest-consequent de Kuyperiaansche leer inzake Verbond, Doop, Belofte verdedigd. Men denke slechts aan de zaak betreffende de afwijzing van cand. H. J. Schilder.

Welnu: Prof. Grosheide is met zijn beweringen in regelrechten strijd gekomen met wat hij op vele plaatsen in zijn commentaren heeft geschreven. Hier volgt één voorbeeld, dat ons dezer dagen onder de oogen kwam. Het is de „Korte verklaring" van Hebr. 10: 33. De tekst luidt, naar de vertaling van den professor: „Werpt daarom het voorrecht niet weg, dat zulk een groote vergelding inhoudt." De verklaring zegt dan:

„In vs 19 van dit hoofdstuk heeft de schrijver als het ware al het voorgaande samenvattende gezegd, dat de lezers vergunning hadden, om tot het heiligdom te naderen, en hen opgewekt, om nu ook waarlijk toe te gaan. Hij komt er thans aan het einde van het hoofdstuk op terug. LATEN DE LEZERS TOCH GEBRUIK MAKEN VAN HET VOORRECHT, DAT ZE HEBBEN, HET ZELF NIET MOEDWILLIG WEGWERPEN. Immers dat voorrecht houdt ZOO BUITENGEWOON VEEL in. Wie tot het heiligdom nadert langs den weg, dien Christus baande, WIE ZIJN VOORRECHT GEBRUIKT, vindt vergeving, vindt zaligheid en heerlijkheid, VERKRIJGT HET BELOOFDE, vs 36. Dat is de genadige vergelding, het LOON, dat God OP HET TOEGAAN schenken wil.

MAAR: WIE ZICH NIET TOT GOD VERHEFT, MOET DAT LOON MISSEN, het is ALLEEN OP DIE WIJZE te verkrijgen, dat men steeds weer tot God de toe-vlucht neemt".

Bij de verklaring van vs 36 („Volharding immers hebt gij noodig om als opvolgers van Gods wil het beloofde te verkrijgen") wordt dan nog gezegd:

„NU LIGT DAT VOORRECHT ER, doch ZIJ GEBRUIKEN HET NIET GOED, niet, zooals ze het vroeger deden. Ze moeten volharden, volhouden, het EENS INGESLAGEN PAD TEN EINDE TOE BEWANDELEN. Dan doen ze, wat God van hen eischt, maar DAN VERKRIJGEN ZE OOK, WAT GOD HEEFT BELOOFD".

Wij onderstreepten hier en daar. Dat is hopelijk voldoende commentaar op dezen commentaar. Daar liggen de beloften, daar ligt het voorrecht. Laten de lezers daar toch gebruik van maken. Laten ze die niet wegwerpen. Er ligt „zoo buitengemeen veel in". En: alleen, wie zijn voorrecht gebruikt, zal het beloofde ontvangen. Alién op die wijze.

Waarlijk, de meest-„bezwaarde" kon het moeilijk beter en duidelijker zeggen! Hij zou echter daarmee een kwade kans maken, ooit op een kansel te komen in de synodale-Gereformeerde Kerken, indien Prof. Grosheide als synodale deputaat hem moest keuren. Hij zou, indien de eenmaal genomen besluiten althans door de besluitnemers nog strikt gehandhaafd worden, zelfs geen kans hebben!

Hoe dat toch mogelijk is? Wij voor ons zien het antwoord zoo: in zijn „Korte verklaring" blijft de Professor dicht bij het levende, vaste Woord van God. Dan kan hij moeilijk anders zeggen, dan hij deed. In zijn actie, om de synodale besluiten te verdedigen en door te voeren borduurt hij al maar door op het stramien van een theologische constructie, waaraan hij de kerken gebonden wil zien, en komt zoo in flagranten strijd met zijn eigen Schriftuitlegging.

Wij hebben echter den Schrift-uitlegger heel wat liever dan den de-Kerken-aan-constructie's-bindende praed-adviseur!

G. v. DOOREN.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Democratie en Dictatuur.

Evenals aan het einde van den oorlog 1914/1918 gaat ook thans een vloedgolf van democratie over de wereld heen. En dat is zeer verklaarbaar voor wie niet gezien heeft den gemeenschappelijke achtergrond van de twee in den titel genoemde staatkundige beginselen.

Zeer verklaarbaar. Immers de democratie wordt luide uitgeroepen als de groote vijandin van de dictatuur, als de groote tegenstandster, die tenslotte de dictatuur heeft overwonnen en gekneveld. En nu moet dan de democratie het leidinggevend beginsel worden voor het staatkundig leven, zij moet den toon aangeven, zij moet het regeerkasteel bezetten, zij moet ook het eenheidsbeginsel worden dat ons, Nederlanders, allen tezamen verbindt en dat ons volk zijn plaats doet innemen in de rij der vereenigde volkeren.

Gedurende al de jaren van den oorlog en van de bezetting was het te voorzien, dat, mocht de bevrijding komen, het democratisch beginsel een belangrijke rol zou spelen bij den wederopbouw van Nederland. Te voorzien, omdat nu eenmaal bijna een ieder de democratie zag als de tegenstelling van de dictatuur. En wat hier geschreven werd in de illegale pers, en wat in officieele redevoeringen van de overzijde van het Kanaal werd gezegd, wees niet onduidelijk in die richting.

Daar is ook inderdaad een groote tegenstelling tusschen deze twee beginselen. Van nationaal-socialistische zijde is daar steeds nadruk op gelegd. Het nationaal-socialisme stond tegenover de democratie, het bestreed de groote democratieën, Hitlers redevoeringen waren er vol van.

Een groote tegenstelling, want — om het zeer algemeen te zeggen — de democratie geeft aan het volk een plaats in het bepalen van den gang van 's lands zaken, terwijl de dictatuur daarvoor geen ruimte heeft.

Maar nu moeten we voorzichtig zijn. Want er is onderscheid tusschen democratie en democratie.

Groen van Prinsterer kende drie soorten van democratie.

De eerste is die welke overeenkomt met de revolutionaire leer der volkssouvereiniteit. Deze leer gaat uit van de leuze: geen God, geen meester. Zij zegt dat de mensch geen gezag boven zich heeft van Godswege, geen gezag van God, en geen door God verleend